

dum dæmonem, ad illudendum dia-
bolo animarum accipitri, Christus
non alas Cherubim assūmit, non Se-
raphim experit alas, sed columba;
quia columba hæc symbolicè Ma-
riam matrem suam delineabat, in de-
cipiendo & illudendo dæmonem
dexterrima, sagacissimaque colum-
ba, omni Seraphinorum, aut Che-
rubinorum ectu pulchrior, sapien-
tia atque velocior. Id meditabatur,
etsi alio respiciens, S. Athanasius
Archiep. Alex. oratione in occurso Do-
mini, S. Tulerunt secundò, dum aie-
bat: Quibusnam verò manibus, qui-
bus autem portatur ulnis? Tremunt
Cherubim: Seraphim, quòd ferre non
valeant, se àvertunt: horrent An-
geli, stupent Archangeli, &c. Et

D. Epiph. D. Epiphanius de laudib. sanctissima
Dei Genitricis, §. Quid dicam? ita fa-
tur: O beata Virgo, caesa columba,
nubes lucida, ipsis quippe Cherubim,
atque Seraphim, ac universo Angelo-
rum exercitu pulchrior, &c. Dicamego,
fortior atque sapientior ad diabolum
decipiendum. Videbis dicta suprà,

num. 344. Etenim sicut in materiali
columba notatur prudens simplicitas

ad præcavendum insidias accipitris:

S. Albert. Sic etiam beata Virgo prudens columba
Magn. fuit (loquor cum S. Alberto Magno
Maria pen- serm. 10. qui est de Purificatione Vir-
ne, ale sum columba, pulchrioris
ac nobilio- ac nobilio-
res Seraphi- res Seraphi-
eis aut Che- eis aut Che-
rubicis aliis. rubicis aliis.
pervolavit. In Nazareth cavernam
suam prudens statuit columba Ma-
ria, ubi Christus erat concipiendus,
ubi Incarnationis inscrutabile fuerat
operandum mysterium, diabolo ce-
landum. Itaque ut diabolus obca-
tus atque delusus, haud tanti myste-
rii summum penetraret bonum, ut
que diaboli technas insidiasque sa-
gax in decipiendo satanam evitaret
Deipara, in Nazareth viculum pau-
perium Galilæa pervolat, ut at-
tentata vilitate oppiduli, diabolus de-
lusus, totius nostri boni principium
à Nazareth neutiquam habiturum
suscipietur exordium. Æstimatio-
ne enim dæmonis, atque Iudæorum,
humilis & abjectus pagus Nazareth
illo tempore credebatur. A Nazareth
potest aliquid boni esse? Nathanaël le-
gis Doctor protulit alloquens Phi-
lippum Ioannis cap. 1. vers. 46. Inibi

Maria ha-
bitans in
Nazareth,
inibi pra-
pet insidias
sacra, ip-
sumque de-
ludit.

Maldonatus verba illa Magistri ex-
pendens, scribit: A Nazareth, id est,
aloco tam ignobili, tam barbaro, po-
test aliquid boni esse? Ac si dicat:
Neutquam, nec tantum bonum à
tam despiciibili viculo oriundum fas
est credere. Ad litteram, Nathanaël
non fuit loquutus contemptibiliter
de civitatula sancta & florida Nazare-
th, celebri Christi Domini concep-
tione, educatione, ejusque Ma-
tris habitatione clarissima; sed quia
repugnabat tum opinioni Judæorum,

Joannis cap. 7. vers. 52. tumque oracula
Prophecta, Michæl 5. vers. 1. Mef-
siam in Nazareth, & non in Beth-
lehem Juda nasciturum. Verumta-
men quia Christus Dominus con-
ceptus, (in Bethlehem autem natus,) con-
ducitur ac nutritus in Nazareth
Galilæa vili & obscuro oppido fue-
rat, Nazaræus dicebatur, filiusque
Joseph à Nazareth putabatur: quo
sensu Nathanaëli Philippus, Ioan. 1. Joan. 1.
vers. 45. dixit: Invenimus Iesum fi-
lium Ioseph à Nazareth.

Sed si, ô tu Virgo prudentissima, 352.
sagacissima, sapientissima, ipsum
Christum Dominum adhuc ab infan-
tia puerulum adjuvasti tuis pennu-
lis, veluti velocissima & candida co-
lumba, ejus declinando hostes, ipsos-
que cum authore diabolo decipiendo
(hoc opus nostra salutis ordo de-
poposcerat, multiformis proditoris
ars ut artem fallerer;) quin & ipsum
Deum amoris tui, ac tua dilectionis
veluti fecelli sagittis, divinamque
tuis blanditiis decepisti Sapientiam;

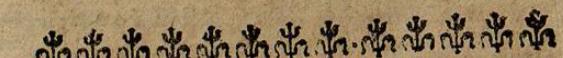
Maria, 6
Deum quo-
dammodo
divinius
fecelli, quā-
to magis
demones
decepisse
ad trium-
phantem?

Sive Deum prudens alium, Divam-
ve fecelli.

Prudenti enim sua sagacitate virtu-
tum Deipara quodammodo, sive
Deum suis blanditiis decepit, sive
Divam ejus Sapientiam in Filio ad se
trahens & advocans, divinitus fecel-
lit artificiosâ prudentiâ. Nisi patro-
num haberem nostrum S. Bernardi-
num Senensem, hanc hyperbolam ap-
ponere pro Deipara non auderem.

Ait enim Senensis tomo 4. serm. 5. de
Nativit.

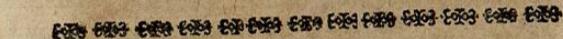
Nativit. Maria, art. unico, cap. 4. an-
te medium, alludens ad Iuditham, in
decapitato Holoferne diabolum de-
cipientem: Una mulier Hebreæ fecit
invasionem in domo Regis aeterni, una
puella, nescio quibus blanditiis, nescio
quibus violentiis decepit, & ut ita di-
cam, vulneravit & rapuit divinum
cor, & divinam sapientiam.

ILLUSTRATIO XXII.

PANEGYRICA.

Ad illa verba libri Iudicum, cap. 4.
vers. 19. Quæ aperuit utrem lactis,
& dedit ei bibere.

Mariæ lac diabolo & suis vene-
num est: sic ejus ubera
eisdem sunt ad toxicum omni-
nosa, sicut proficia piis fide-
libus ad antidotum: & unde
lethifera est Deipara impiis,
inde justis lætifera demon-
stratur.

353. **E**AMPADEM totius hujus
nostræ illustrationis suis il-
luminat verbis eruditus
univeræ sacræ Scripturæ

commentator Antonius Escobar &
Mendoza super Cantica Cantorum,
in elogis Deipara, cap. 1. vers. 1.
num. 18. ubi inquit: Maris lac, quod
Deum quasi inebriavit, ut peccatoribus
parceret, simul diabolum inebriavit,
ut omnino corrueret. En fortissimam
Iahel, que benedicta inter mulieres
vocatur, quia Sisara lac propinavit,
quo inebriatus deperiit, Iudicum 5. Si-
sara, diaboli effigies, exercitus Cha-
naniorum Dux, ab Israël superatus
cuneis, pedestris fugiens, labore de-
fatigatus itineris, pulvere quasi suf-
focatus, & nimio calore cursus adu-
stus, sitivit yehemerter: offendens
tentorium Iahelis validissimæ heroï-
dis, cubiculum intrat, & humili at-
que honesta voce paululum aquæ ab
hosplante femina efflagitat. Jahel
illicò (apparenter liberalis,) non
aquæ, sed lactis subministrat potum.
Quæ aperuit utrem lactis, & dedit ei

R.P. Mart. del Castillo, Paneg. Mar.

Judicum
4. vers. 19.

bibere. Et cur sic obsequiosa & pia
aquam petenti, non aquam, sed dul-
cissimum præstat lac? Ut non tam
sipientis expletat obsequiosa votum,
quæ sagax præparet inimico exci-
dium: lacteum ceteris hospitibus
nutrimentum, infestissimo hosti &
tyranno duci in mortis traditur de-
trimentum. Id adnotans Abulensis

Abulensis.

questione 19. in medio, sup. cap. 4. Iu-
dicum, scripsit: Necesse est dici quod
lac traditum fuerit tanquam quoddam
Sisara fuit apparamen-
tum ad mortem Sisara. :::::
Si tamen non pertinuisse ad mortem
ejus lac, non fuisset ex hoc benedicta
Iahel; nempe ex capite 5. Iudicum, cap. 5.

Iudicum:
vers. 24. & 25. Ergo lac Jähelis ami-
cis præparatum ad oblationem
in domo, hoc idem impissimis hosti-
bus, tanquam venenum exhibetur
ad mortem, paratur ad detrimentum.

Ad litteram, & apud Physicos lac,
hominum aliorumque animalium nu-
trimentum, antidotum simul est &
venenum, respectu eorum qui di-
versimodè dispositi ipso medicamine
utuntur: valde enim proficuum est
sipientibus ex ventriculi siccâ intem-
perie, uti hecicis, plathicis, labo-
rantibusque marasma, ex Galeno
Galenus.

7. Meth. Ast lac, quod prædictis
ægris præstatur ad levamen sien-
tibus, sicut & pro antidoto, il-
lis qui venenum corrosivum, ut ar-
gentum vivum ebiberunt, ut valde
noxium, & quasi toxicum his deneg-
atur, qui ob biliosi putridique hu-
moris copiam siti afficiuntur: ho-
rum enim in ventriculo facillimè

corrumpitur ebibitum lac, unde ca-
put nimis hebetat, & sensibus no-
cet, ex Hippocrate aphor. 64. sect. 5.
& Galeno lib. 3. de alimentor. facult.

capite 14. Unde etsi lac quibusdam
sit ægrotis medicinale adminiculum,
tabefactis tamen, & habitualiter in-
firmantibus, quoddam est appara-
mentum ad mortem. Iuxta litteram
etiam adnotabis, Sisaram, diaboli ty-
pum, lassum ac sitibundum flava bili
laborasse, & stuantemque contra Is-
raelitas cholera, Iahelis tentorium
advisse. Ergo dum sic febricitan-
tem cholera virum herois lactavit fe-
mina, potius ei propinavit venena-
tam præparationem ad mortem, quæ
potum oblectantem, sedantemque si-
tim potionem. Moraliter & allegori-

Hippocrat.
Galenus.

cè, *Maria lac*, impiis qui vitiorum adusta laborant bile & atra peccatorum cholera, noxiū est atque lethale apparetum ad obitum; iisque qui à dæmonis capite amarissimam culparum ebiberunt potionem, dulce Marianum lac, in ventre & corde venenum erit, amaricabit indubie: è contra verò, dulcissimum lac Deiparae, piis ac religiosè valentibus valde est salutare, multumque proficuum: nutrit justos, cùm enerat & superat diabolum, & ejus filios. Perbellè ac breviter scribebat de Deipara Berchorius libro 7. Reduct. Moral. cap. 3. sic: *Maria, qua vera Iahel, id est Dei ascensio dicitur, lacte suo, quo scilicet nutrit Christum, ipsum Sisaram, id est diabolum, superavit.* Non enim diabolus, aut reprobis peccator, nec in re, aut visione (sicut accidit quandoque justis, ut Bernardo, Fulberto Carnotensi, Clerico devotissimo Nivernensi, &c.) aliquando gustavit Maria Deiparae lac (*Nec de Maria lacte gustavit alius, quam Filius Dei*, aiebat Laurentinus lib. 4. col. 21. 8. līt. F.) Sed cupienti impio & perverso Marianum bibere in gratioſa ejus consolatione lac, tunc mysticum istud lac in amaritudinem vertitur amarissimam, & potius ei disponitur ut toxicum ad supplicium, quam ut theriaca ad salutem.

354. Relatum à nobis textum in illustratione limine, desumptum ex capite 4. Iudicum, vers. 19. qui sic habet: *Quæ aperuit utrem latum, & dedit ei bibere; nempe Iahel tyranno Sisara, quem interficere cogitabat; sic ve- nustè Debora in suo Cantico, capite 5. Iudicum, vers. 25. exponit: Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum. Quænam hic phiala principum appelletur, res est nimium dubia. Omissis nonnullis variorum interpretationibus, per phialam principum, intelligi phialam principem, seu præcipiam, & honestissimam, asserit eruditè Jacobus Bonfrerius inibi. Ut reverenter Iahel illustrem, etiæ impiissimum virum, lactaret Sisaram, in principe & honestissima phiala præstítit illi butyrum; quippè non pressum lac, sed recens, & pingue, ex quo nondum fuerat butyrum expressum: quod per*

pictavi-
fis.

Ex Baron.
t. 1. Annal.
ann. 1028.
& Petro
Damian,
lib. 6. c. 29.

Maria quos viros suo latere nutrit in visione? Lac mysticum Mariae, ipsum est gratioſa fidelium consolatio auxiliaria.

Iudicum 4.

Iudicum 5.

Jacob. Bon-
fret.

catachresin dictum intellige. Vel per butyrum, commune lac intellexit cantatrix Debora. Enimverò Phiala honestissima, princeps & ampla, quæ in nobili Iahelis domo poculum lactis principibus ac nobilibus propinabat amicis, hæc eadem perduelli hosti Sifarae potum subministravit ad mortem. Mysticè nunc *Maria lac*, ejus purissimæ castitatis est candor, ejusque virtutum & immunitatis virtus, qua in uberum suorum phialis lactat devotos & amicos ad vitam. At verò rebelles, & impios ex toto diabolo addicatos, propinato suo intemperatae castitatis & puritatis lacte, inebriat Virgo & soporat ad interitum, vindicias de offensis illatis. *Filio* desumens pro triumpho & trophæo. Audiamus nostrum eximium Theologum Ioannem à Cartagena tomo 4. lib. 15. hom. 17. sic post initium fantem: *Istud etiam Iudicum 5. ad Beatam Mariam convertit. Et in phiala principum propinavit butyrum. Phiala enim est mamma Deipara, propinans lactis trea, quo pinguedinem.* Butyrum enim, sive lactis pinguedo, cùm salutaris ac medicinalis ægrotis sit, nihilominus Comes edocet Palatinus lib. 2. cap. 65. Andr. La- cuna.

In Pedacium, noxiā nimis esse tabescitibus; auget enim pus, & suppurationem usque ad interitum sovet. Si mystica Phiala, Deiparae mamma prædicatur, non modo ex auro, ad lætitiam, sive solarium, fieri phialam; sed ex vitro, in quo virtualiter toxicum reperitur, novimus ex Iunio satyra 5. lib. 1. num. 39. Virgo tenet phialas: tibi non committitur aurum.

Sic vitiosè legit Passeratius; nam in Passerat. Iuvenali non in satyra 7. sed in 5. num. 39. invenies, *Vero, idest quidam hujus nominis rex; non, Vitro.* Etiam mendosè præfatum Iunii locum reperies apud Tiraquellum sup. Alex. lib. 3. genial. dier. cap. 10. ubi habet: *Virgo tenet phialas, &c.* Si phiala mamma est, errando bene dixit ille pro Deipara, *Virgo tenet phialas; aureas, ut suos fideles lactet, & devotis viris præstet dulcissimum lac; sed vitreas, quæ in virtute virus continent & venenum, ut inimicos crucis, diabolum & obstinatos peccatores sua virtute, ut addicatos averno, damnet. De vitro Presbyter Antuerpiensis*

Laur. Ber- piensis verb. Poculum, scribit: *Vitrum ylink.* *virus in se continere, & fractum valde esse virulentum.* Ergo si Phiala dicitur sunt, ut ait Isidorus lib. 20. etymologiar. capite 5. quod ex vitro sunt; *vitrum enim Græcis iahel.* ^{impia causa} *hyalos dicitur: Deipara nostræ phialæ & purissimæ mamma, vitreas sunt, & quodammodo sua virtute virulenta reprobis & malignis: aureæ verò sua puritate, integritate, innocentia, & clementia erga pœnitentes & justos.* Unde *Mariam* alloquens devotus Andreas Eremita codice de excell. dignit. Virginis, aiebat: *Iahel Sisaram occidit hostem populi Dei, porrecto lacte. Tu quoque inimicum nostrum tua clementia dulcedine suffocasti.* Lac enim suaviter bibitur, sine lesione, sine amaritudine in dulcore liquatur: sed quia lactis puritas materialis in malè uentibus citò corruptitur, & potius ipsi deseruit ad mortem: sic in spirituibus Mariæ lac, id est misericordia & clementia, ut ait Bernardus in fine medit. *devotissime super Salve Regina, dulcis est diligentibus, clemens pœnitentibus, dulcis contemplantibus; sed peccantibus si- ne resipiscientia, amarissimus.* Quem enim inimicum nostrum potuit dulcedo suffocare Deiparae, nisi tartareum lupum? *In Podolia Poloniæ provincia, ubi apum mellificat multitudō, lupi qui dulcedinis avidi favos discerpunt, devorata massa melis cum cereis favis, crepant, & ipsa dulcedine suffocantur, teste Olao libro 22. capite 29.* Sic spiritualis lupus, & ejus sequaces, lacte, sive dulcedine clementiae Deiparae suffocantur. Hinc Sponsus eam laudans Canticorum cap. 4. vers. 11. inquit: *Favus distillans labia tua Sponsa, mel & lac sub lingua tua.* Rabbi innominatus legit, *Massa melis sub lingua tua;* ut laus sit eximia dilecta lacte nutrire suos, & melle ablactare dilectos: licet alias suorum filiorum hostes & lupos sua massa melis suffocet & interimat, & lacte; hoc est suæ immunitatis odore, & vapore virtutum, erebi colubrum trahat, & abducat in perpetuum exitum. Isidorus dicit quod serpens, seu coluber, lac diligenter bibit, & ejus vapore vocatur & abducitur ad interitum, uti refert Ossunensis noster serm. 62. Dominica

11. post Pentecosten. *Aestimo, ab hac colubri proprietate desumptum illud epicherema, proponens oculis & auribus colubrum magnum per pulchræ oculæ ubera fugentem, hoc lemmate: Pro lacte venenum.* Quod ^{impia causa} *diabolo suum pro lacte venenum.* ^{Andr. Luc.}

Repeto pro Deipara in Iahel de- 355.

lineata, Eremitæ suprà relata mē- Andr. Ere- tentiam: *Tu quoque inimicum nostrum tue clementia dulcedine (sive lacte) suffocasti. Igitur ad totale dæmonis in amaritudine pœnitentibus, & amara in vitiorum dulcedine se scelerat delectantibus.*

D. Gregor. Magn. Concepio passiva Maria dæ- boli fuit exitum.

Lupi ubi mellis dulcedine suffocantur.

Olaus.

Canticum cap. 4. vers. 11. inquit: Favus distillans labia tua Sponsa, mel & lac sub lingua tua. Rabbi innominatus legit, Massa melis sub lingua tua; ut laus sit eximia dilecta lacte nutrire suos, & melle ablactare dilectos: licet alias suorum filiorum hostes & lupos sua massa melis suffocet & interimat, & lacte; hoc est suæ immunitatis odore, & vapore virtutum, erebi colubrum trahat, & abducat in perpetuum exitum. Isidorus dicit quod serpens, seu coluber, lac diligenter bibit, & ejus vapore vocatur & abducitur ad interitum, uti refert Ossunensis noster serm. 62. Dominica lib. 4. de vict. rati in morbis acutis, Hippocrat.